
MODRA SOVA KARTOGRAFKA

1. postaja: Zemljevid kraškega sveta

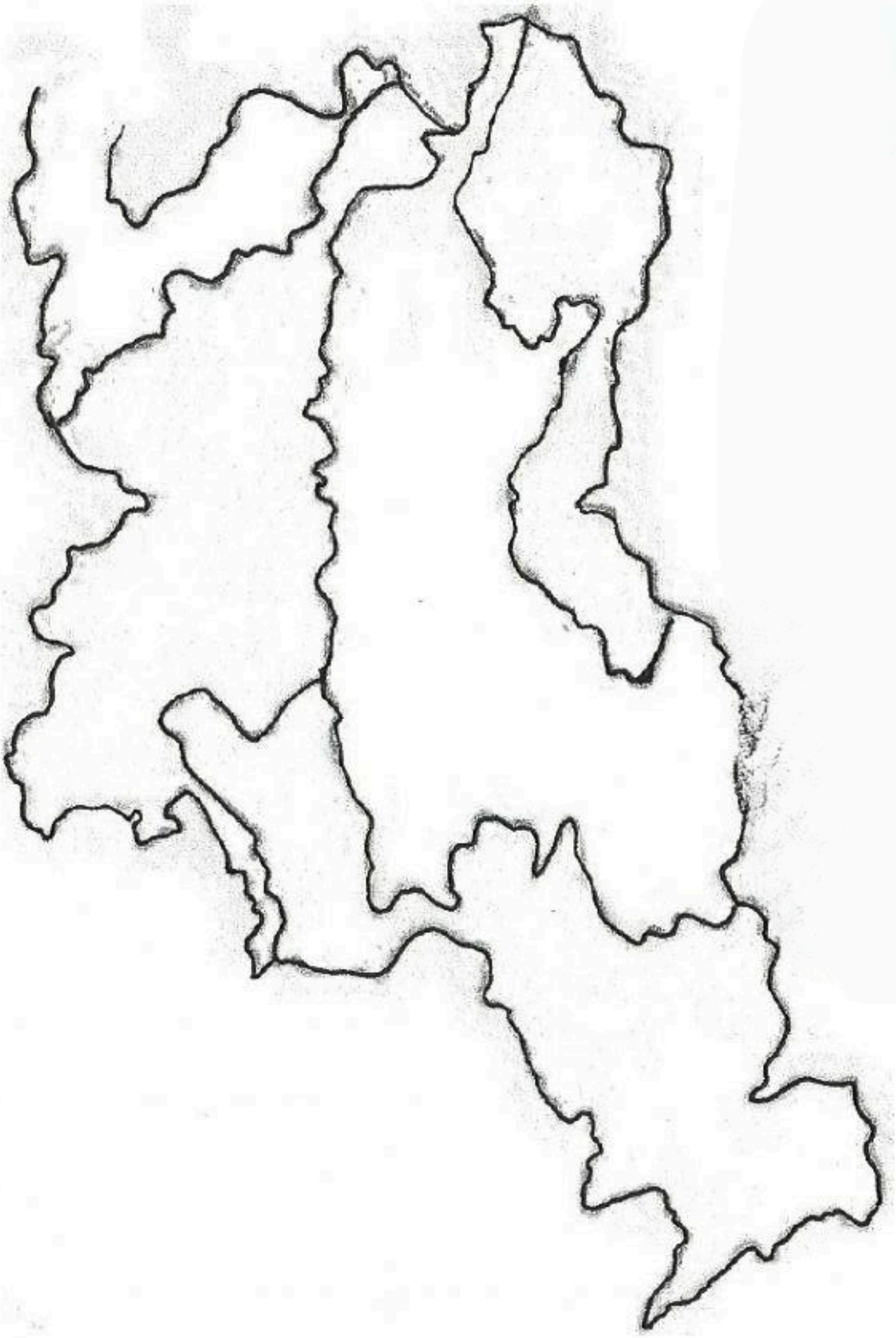
GIBALNA NALOGA: naredi 10 *"plezalnih gibov"*, kot da se vzpenjaš na kraško planoto (plezanje po nevidni vrvi stoje).

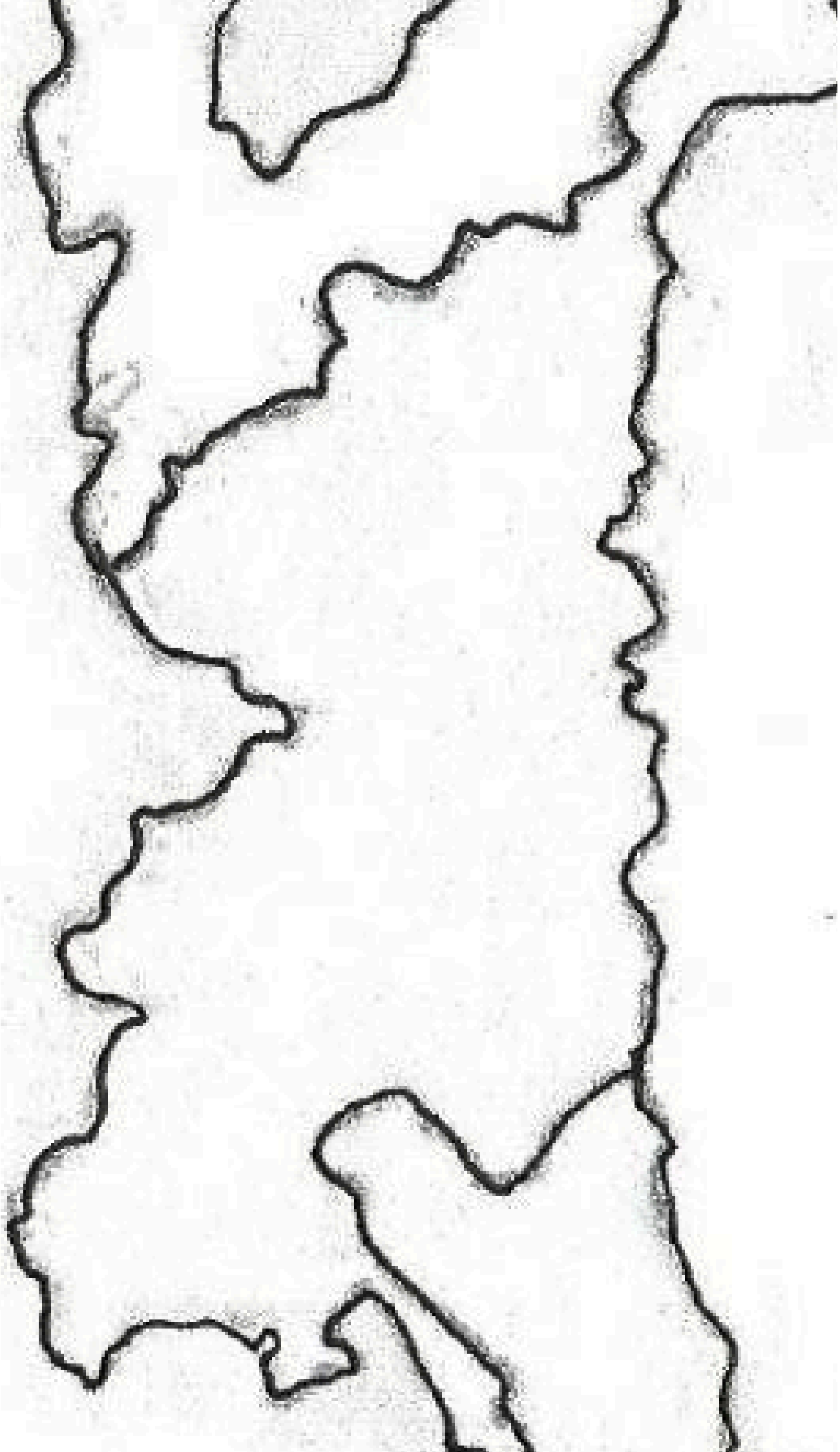
Dinarskokraški svet je sestavljen iz planot, kot so Nanos, Trnovski gozd in Snežnik. Med njimi so kraška polja, ki so v deževnem obdobju poplavljena, poleti pa suha. Značilne so tudi kraške jame, ki nastanejo zaradi delovanja podzemne vode.

NALOGA - Na nemi kart s pomočjo zemljevida Slovenije:

- pobarvaj Dinarskokraške pokrajine.
- na nemo karto Dinarskokraških pokrajin vriši kraške planote, polja in jame.
- uporabi različne barve in simbole za označevanje.

2. postaja: Gradimo suhi zid

GIBALNA NALOGA: naredi 5 "kamnitih skokov" – skoki na mestu z nogami skupaj, kot da si čvrst kamen v zidu.

Za kraške pokrajine so značilni suhozidovi. Zanje so uporabili okoliški kamen, ki ga na kraškem terenu ne primanjkuje. Suhozid so ljudje gradili za označevanje parcel, pašnikov in varovanje prsti pred vetrnim odnašanjem.

NALOGA: uporabite kamne in jih brez malte skrbno zložite enega na drugega. Zid mora biti stabilen in trden. Opazujte, kako se kamni prilegajo drug drugemu.

2. postaja: Gradimo suhi zid

ODGOVORI:

1. Zakaj so ljudje v kraškem svetu gradili suhe zidove in čemu so služili?
2. Kaj je značilno za gradnjo suhega zidu (način zlaganja kamnov)?
3. Zakaj v kraškem svetu ni bilo smiselno graditi zidov iz malte?

3. postaja: Oblikujmo kapnike iz plastelina.

GIBALNA NALOGA: izvedi "kapniški ples": 5-krat se počasi stegnite v višino kot stalagmit, nato počasi spustite roke navzdol kot stalaktit.

Za kraške jame je, zaradi raztapljanja apnenca in odlaganja kalcita, ko voda kaplja skozi skale, značilen nastanek kapnikov.

NALOGA: iz plastelina oblikuj stalaktite (kapnike, ki visijo s stropa), stalagmite (kapnike, ki rastejo s tal) in stebre. Če poznaš še kakšno vrsto kapnikov, jo dodaj.

3. postaja: Oblikujmo kapnike iz plastelina.

Odgovori:

1. Kako nastane stalaktit in kje ga najdemo v jami?
2. Kakšna je razlika med stalaktitom in stalagmitom?
3. Kaj se zgodi, če se stalaktit in stalagmit združita?

4. postaja: Raziskujmo podzemne vode

GIBALNA NALOGA: Igra "kapljice": učenci tečejo v krogu (pretok vode), nato vodja skupine zakliče "ponikni!", se hitro sklonijo; ko reče "izvir!", hitro vstanejo in tečejo v drugo smer.

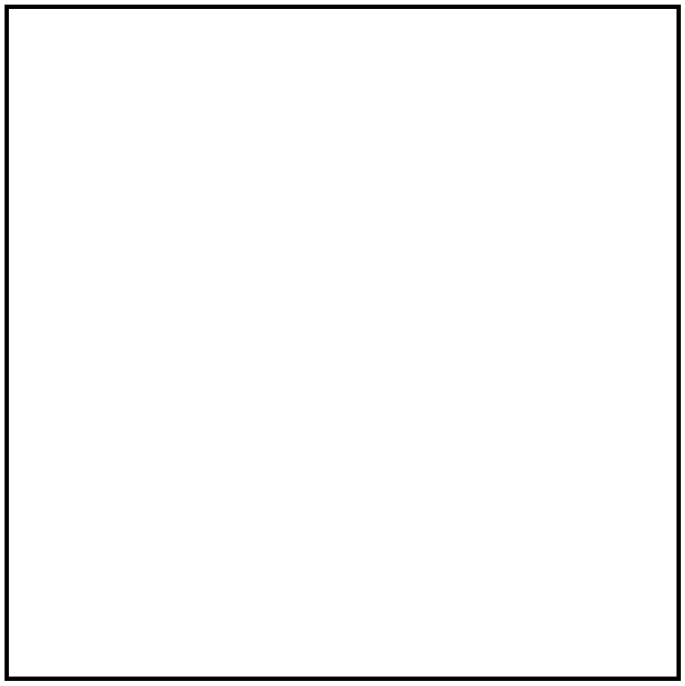
Kraški svet nima površinskih voda, ker vsa voda pronica skozi apnenec in oblikuje podzemne reke, jame in izvire.

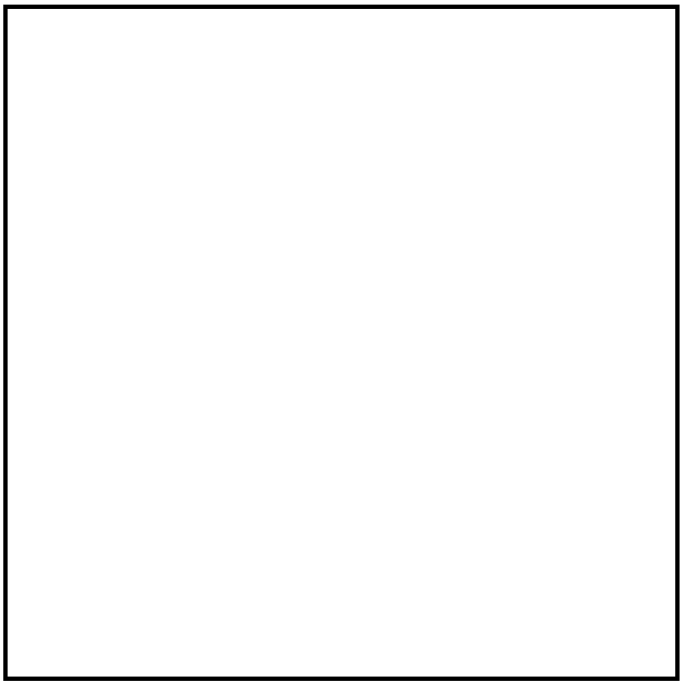
NALOGA:

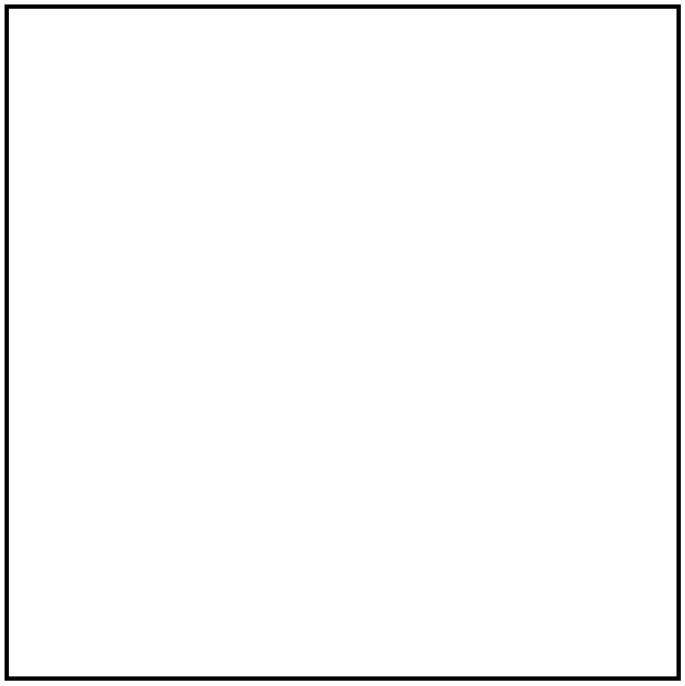
- Z vodnimi kapalkami spusti vodo po pesku ali modelu jame.
- Opazuj, kje voda ponikne in kje pride na plano.
- Nariši strip o poti kapljice vode od ponora do izvira.

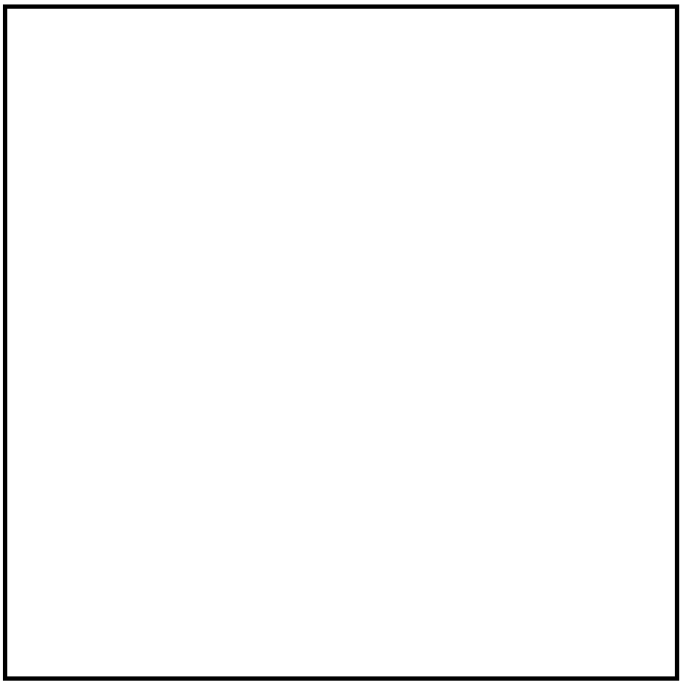

OD PONORA DO IZVIRA - STRIP

4. postaja: Raziskujmo podzemne vode

Odgovori:

1. Zakaj kraški svet nima veliko rek na površju?
2. Kaj se zgodi z vodo, ko ponikne v tla?
3. Kako se imenuje reka ali potok, ki ponikneta in kako tista, ki ponovno prideta na površje?

KRAŠKA BURJA BORA

5. postaja: Uvale in vrtače v mivki

GIBALNA NALOGA: Skupinsko ustvarite "vrtačo" – vsi stojite v krogu in počepnete, nato se "spustite" v uvalo – usedete se in naredite krožne gibe z rokami, kot da oblikujete uvalo.

Za Dinarskokraške pokrajine so značilne uvale, vrtače in kraška polja. To so nadzemni kraški pojavi, ki nastanejo zaradi raztapljanja apnenca. V njih se občasno nabira voda.

NALOGA: v mivki, tako da upoštevate velikost, oblikujte uvalo, vrtačo in kraško polje. Nato si izdelano maketo skicirajte na list in vse ustrezno označite.

KRAŠKA BURJA BORA

5. postaja: Uvale in vrtače v mivki

Odgovori:

1. Kaj je vrtača in zakaj nastane?
2. Kaj je uvala in kako nastane iz vrtač?
3. Zakaj so vrtače in uvale pomembne za življenje in kmetijstvo v kraških območjih?

6. postaja: Življenje v Dinarskokraškem svetu

GIBALNA NALOGA: Igra "živali kraškega sveta": vodja pokliče ime živali, učenci jo s telesom ponazorijo (ris – prikradejo se in skočijo, človeška ribica – valijo se po tleh, kraški ovčar – na vseh štirih, nato vstanejo in "tečejo").

V Dinarskokraških pokrajinah živijo posebne živali, kot so ris, kraški ovčar in človeška ribica. Rastline, kot so kraška sivka in ruševje, so prilagojene na sušna tla.

NALOGA: izberi dve živali in dve rastlini, ki sta značilni za Dinarskokraške pokrajine ter napiši, kako so se prilagodile na življenje v kraški pokrajini.

GESLO:

postaja 1 - K

postaja 2 - A

postaja 3 - P

postaja 4 - N

postaja 5 - I

postaja 6 - K

K A P N I

ENAKO KOT POSTAJA

Odgovori: 1. postaja – Gradimo suhi zid

Zakaj so ljudje v kraškem svetu gradili suhe zidove in čemu so služili?

➔ Da so označevali meje med parcelami, pašniki ali lastništvi, hkrati pa so varovali posevke pred vetrom in živino.

Kaj je značilno za gradnjo suhega zidu (način zlaganja kamnov)?

➔ Kamni so natančno zloženi drug na drugega brez uporabe malte; kamenje se prilagodi obliki in teži.

Zakaj v kraškem svetu ni bilo smiselno graditi zidov iz malte?

➔ Ker je bilo na voljo veliko prostih kamnov, malo zemlje in lesa, gradnja brez veziva pa je bila hitrejša in cenejša.

✅ Odgovori: 2. postaja – Zemljevid kraškega sveta

Naštej dve kraški planoti in eno kraško polje, ki si ju označil na zemljevidu.

➔ Primeri planot: Nanos, Trnovski gozd, Snežnik.

➔ Primer polja: Planinsko polje, Cerkniško polje, Ljubljansko barje.

Zakaj so kraška polja pomembna za ljudi, ki živijo na Krasu?

➔ Ker imajo rodovitno prst, kjer lahko pridelujejo hrano. Polja so tudi zbirališča vode v deževnih obdobjih.

Kaj je značilno za kraške jame in zakaj nastanejo prav tam?

➔ Nastanejo zaradi raztapljanja apnenca s pomočjo deževnice, ki vsebuje ogljikovo kislino. Voda izdolbe podzemne jame.

✅ Odgovori: 3. postaja – Oblikujemo kapnike iz plastelina

Kako nastane stalaktit in kje ga najdemo v jami?

➔ Stalaktit nastane na stropu jame, kjer voda kaplja in nalaga kalcit.

Kakšna je razlika med stalaktitom in stalagmitom?

➔ Stalaktit visi s stropa jame, stalagmit raste s tal navzgor.

Kaj se zgodi, če se stalaktit in stalagmit združita?

➔ Nastane kapniški steber (stebričasti kapnik).

✅ Odgovori: 4. postaja – Uvale in vrtače v mivki

Kaj je vrtača in zakaj nastane?

➔ Vrtača je lijakasta dolina, ki nastane, ko se apnenčasta tla raztapljajo in sesedejo.

Kaj je uvala in kako nastane iz vrtač?

➔ Uvala je večja dolina, ki nastane, ko se več vrtač združi v eno večjo depresijo.

Zakaj so vrtače in uvale pomembne za življenje in kmetijstvo v kraških območjih?

➔ Ker se v njih nabira prst in voda, omogočajo gojenje rastlin in rejo živali.

✅ Odgovori: 5. postaja – Raziskujemo podzemne vode

Zakaj kraški svet nima veliko rek na površju?

➔ Ker voda hitro ponikne skozi razpoke in luknje v prepustnem apnencu.

Kaj se zgodi z vodo, ko ponikne v tla?

➔ Potuje skozi podzemne rove, jame in kanale ter se pojavi kot izvir.

Kako se imenuje reka ali potok, ki ponikne, in kako tisti, ki ponovno pride na površje?

➔ Reka, ki ponikne, se imenuje ponikalnica. Tista, ki pride spet na površje, pa je kraški izvir (npr. izvir Ljubljanice).

✅ Odgovori: 6. postaja – Življenje v kraškem svetu

Katere tri živali ali rastline, ki živijo na Krasu, poznaš?

➔ Živali: ris, človeška ribica, kraški ovčar.

➔ Rastline: kraška sivka, rušje, brin.

Kako so te živali ali rastline prilagojene na sušne in kamnite razmere?

➔ Rastline imajo globoke korenine, da dosežejo vodo, in majhne liste, da zmanjšajo izhlapevanje. Živali so prilagodljive, odporne na pomanjkanje vode.

Zakaj je človeška ribica posebna in kje živi?

➔ Živi v podzemnih kraških jamah, je slepa, diha skozi kožo in lahko dolgo preživi brez hrane.